

INDIRECT INFLUENCE OF COMMUNITY LAW OVER NATIONAL CRIMINAL LAW

Mirela GORUNESCU*

Abstract

The problem of influence of Community law over national criminal law is difficult to be solved even now, because criminal law is very closely related to state sovereignty. However, at European level it is a series of unifying trends in the field of criminal law. This includes: the Corpus Juris Project to develop a number of guiding principles on the protection through criminal law of financial interests of EU, within the European judiciary space; the project of founding a European Prosecutor, which would have extended jurisdiction over the entire European judicial area; at the doctrinaire level the project called "The Criminal Code of the European Union" result of encoding the provisions relevant for the Community criminal law and published likewise. Romanian criminal law could not remain outside these trends and this paper reveal some internal acts that reflect the trends observed at European level. Some of this acts have a direct influence, and some of them an indirect influence. An example is represented by art. 302² of the Romanian Penal Code, which, in the basic variant, besides any operations regarding the import of wastes and residue of any kind or other dangerous goods for public health and environment, incriminates the placing or transit operations on the country without observing the laws. In this text, the phrase "without observing the laws" must be reported to both national regulations and international legal instruments.

Keywords: *community law, criminal national law, Corpus Juris, European judiciary space*

1. Criminal Law at Community Level

The Romanian doctrine stated that criminal matters may not be subject to legislative unification at European level¹, the criminal law is considered an expression of national sovereignty of each Member State, attribute that does not disappear by joining this organization². Member States do not abdicate their sovereignty as regards the criminalization and punishment of acts dangerous to the legal order, criminal law and criminal process remaining in the national jurisdiction.

However, reality has shown the need for further approximation of national provisions in the Member States to face effectively the threat represented by the phenomenon of crime at the European and worldwide level³.

In this way, from a stage characterized by strict intergovernmental cooperation in this area led to the promotion of ideas, very bold, as is the creation of an "European criminal judicial area"⁴, of judicial cooperation in criminal cases, generated by the need to compensate with police measures freedom of movement for those who engage in criminal behavior.

---

* Associate professor, Ph.D., Police Academy „Alexandru Ioan Cuza” Bucharest (e-mail: mire_gor@yahoo.com).

¹ G. Antoniu, Criminal Activity Regulation of the European Union (I), Journal of Law no. 1/2007, p.9

² G. Antoniu, Legislation and Criminal law, Journal of Law no. 2/2000, p.9

³ Walter Perron, Perspectives of Harmonization of Criminal Law and Criminal Procedure in the European Union, in Erling Johannes Husabe, Ansjorn Strandbakken, Harmonization of Criminal Law in Europe, Intersentia, 2005, p. 5.

⁴ Anne Weyembergh, General introduction, to Summer School "The EU area of Criminal Justice", The Institute for European Studies (Université libre de Bruxelles - ULB) and the European Criminal Law Academic Network (ECLAN), 30 June-6 July 2008, p. 3.

By the Maastricht Treaty was created cooperation in justice and home affairs (JHA), which was Pillar III of EU and which aimed the facilitation of dialogue, mutual assistance and cooperation between police, customs and justice in the Member States.

The relevant provisions are found in Title VI of the Maastricht Treaty. Article K1 provided that, in order to achieve the objectives of the Union, in particular the free movement of persons, and without prejudice to the powers of the European Community, Member States consider the following areas as matters of common interest: (1) asylum policy; (2) rules on crossing the external borders of the Member States by persons and exercising control over the crossings; (3) immigration policy and policy towards third country nationals: (a) conditions of entry and movement by the nationals of the third countries on the territory of Member States; (b) residence conditions of the nationals of third countries on the territory of Member States, including family reunion and access to employment; (c) the fight against illegal immigration, residence and employment of third country nationals in Member States; (4) combating drugs; (5) fight against the international dimensions of fraud; (6) judicial cooperation in civil matters; (7) judicial cooperation in criminal matters; (8) customs cooperation; (9) police cooperation in preventing and combating terrorism, unlawful drug trafficking and other serious forms of international crime, including if necessary, certain aspects of customs cooperation, in connection with the organization of a Union-wide system for exchanging information within the European Police Office (Europol).

In this way, was acquired a centralized activity in the field of justice and home affairs, particularly in the field of police and judicial cooperation and some Community institutions are involved in this field (European Parliament, Commission and even the European Court of Justice).

However, a series of intergovernmental issues were maintained: the principle of unanimity (Art. K4 subparagraph 3); ineffective involvement of some Community institutions (the main being given to the JHA Council, with limited involvement of Parliament and a near absence Court of Justice); inefficient legal instruments used by Pillar III (conventions, joint actions and common positions).

The Treaty of Amsterdam has strengthened cooperation in justice and home affairs⁵, four major changes being made in this area: the identification of objectives clearly outlined; the division of Pillar III Maastricht in two parts, a new Pillar III being created; further centralization of JHA cooperation by integrating the Schengen aquis in Community law; the promotion of flexibility and closer cooperation. Regarding the objectives, it is noticed the formulating of a high impact general objective – to achieve a common area of freedom, security and justice (Articles 2 and 29 of the Treaty).

It is actually the moment when the police and judicial cooperation in criminal matters cease to cover only counterbalance of the border control elimination. The Treaty of Amsterdam divided Pillar III into two parts, creating a new Pillar III, a reviewed one called "Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters (PJCC)". Conclusively, asylum policy, provisions regarding the crossing of external borders, immigration policy and policy towards third country's nationals, inclusive the legal cooperation on civil and criminal issues - have been assigned to Community Pillar, specifically in the chapter newly introduced in the EC Treaty [concerning visas, asylum, immigration and other policies on the free movement of persons]. The remaining areas of Pillar III were contained in the new, smaller, chapter "Provisions on police and judicial cooperation in criminal matters", Chapter VI of the EU Treaty, Articles 29 - 42, which are - in a totally surprising way - under the jurisdiction of the European Court of Justice.

---

⁵ Viorel Marcu, Nicoleta Diaconu, Nicolae Purdă, Cătălina Draghici, *Fundamental Legal Instruments of the European Union*, Publishing House Lumina Lex, București, 2003, p. 288.

In compensation, some Community elements were introduced in Pillar III: The Commission has broader initiative rights, although not exclusively; the European Parliament is consulted (except in relation to common positions); the possibility to take by qualified majority measures to implement the decisions; to the Court of Justice were recognized some skills in JHA; article 42 TEU (egg. K9) maintained the "bridge"⁶ that allows the transfer of powers from Pillar III to Pillar I.

The Treaty of Nice (entered into force in 2003) has revised some provisions on closer cooperation on justice and home affairs. For example, it has defined the minimum number of Member States, it has abolished the right of veto to any member. At the same time, it was adopted the Charter of Fundamental Rights of the European Union⁷. The Treaty of Nice provided expressly the possibility of cooperation in the field of justice, "to enable the Union to develop more quickly in an area of freedom, security and justice" (art. 40 TEU)⁸ and included EUROJUST in Treaty on European Union (article 31 - provides, among others: "The Council encourages cooperation through EUROJUST ...)

The Treaty of Lisbon, as the newest project registered at Community level, and the Treaty establishing a Constitution for Europe, as well, establishes the waiving of an EU based on three pillars. All fields belonging to JHA will be centralized in Title V, entitled "Area of freedom, security and justice" of the Treaty on the functioning of the European Union (TEU), in art. 64 to 89, divided into five chapters. The consequences that could be determined by the adoption of the Lisbon Treaty in this form, aim, firstly, to eliminate conflicts between the three pillars of the Community concerning the adoption of legal instruments⁹. At the same time, it will be operated a **communitarization** in the field of police and judicial cooperation in criminal matters which generates some very important changes: the introduction in this area of the codecision procedure and extending the powers of the European Parliament; possibility to use first Pillar's legal instruments, more efficient than current tools used by Pillar III (directives and regulations); extending the powers of the Court of Justice, and the incidence community principles (supremacy of Ec law) and waiving the rule of reciprocity.

Through all these elements the Lisbon Treaty aimed at correcting four weaknesses in the institutional field reported today in current Pillar III: complexity (through the abolition of the three pillars structure); low effectiveness of decision making (by introduction the majority voting instead of unanimous); reduced effectiveness of the legal instruments in criminal matters (by creating the possibility to use regulations, directives and full jurisdiction of the Court of Justice); legitimacy deficit (using the co-decision procedure, extending the jurisdiction of the Court of Justice and increasing the role of national parliaments)¹⁰.

2. Unifying Trends in the Field of Criminal Law

On this background of deepening and increasing complexity at Community level determined a spectacular evolution of the relationship between Community Law and Criminal Law. From the initial stage of purely intergovernmental cooperation between Member States,

⁶ Jean-Marc Favret, *Droit et pratique de l'Union européenne*, 4e édition, Gualimo editeur, Paris, 2003, p. 265

⁷ *European Policies, Justice and Home Affairs*, European Institute of Romania, Master Super Offset Print, Bucharest, 2005, p. 2.

⁸ Robert Badinter, *Vers une justice européenne*, <http://www.aidh.org/Europe>

⁹ Anne Weyembergh, General introduction, to Summer School "The EU area of Criminal Justice", The Institute for European Studies (Université libre de Bruxelles - ULB) and the European Criminal Law Academic Network (ECLAN), 30 June-6 July 2008, p. 3

¹⁰ Étienne de Poncins, *Le Traité de Lisbonne en 27 clés*, Editions Lignes de repères, Paris 2008, p. 239.

stages have gone increasingly bold: harmonization of laws (derived from the need to harmonize stems from the contribution to establish common criteria relating to public order encourage the creation of a spirit of mutual confidence favorable to the area of freedom, security and justice¹¹ and is an effective instrument to combat the obstacle of double incrimination met often in the field of cooperation in its traditional dimensions¹², assimilation of some social values (eg in the protection of the euro against counterfeiting).

The latest trend is to unify the criminal law of the EU member states which is indicated to represent also the most advanced method of the European penal integration, even if a perfect unification on an European level, which would not assume just strictly identical rules (normative unification) but also an unified control (jurisdictional unification), is considered to be an utopia. Concrete ways in which unification can be achieved are: spontaneous unification (in case of convergence) and hybridization (in case of divergence)¹³.

Such unification trends are noted also in the following cases: the Corpus Juris Project (between 1995 and 1996) to develop a number of guiding principles on the protection through criminal law of financial interests of EU, within the European judiciary space¹⁴, without elaborating a model penal code or a Code of Criminal Procedure ; the project of founding a *European Prosecutor*, which would have extended jurisdiction over the entire European judicial area¹⁵; at the doctrinaire level the project called "The Criminal Code of the European Union"¹⁶ result of encoding the provisions relevant for the Community criminal law and published likewise.

But the most interesting and bold unifying trends in the field of criminal law occurs in the recent jurisprudence of the Court of Justice of the European Communities, which makes its presence felt increasingly often¹⁷. Although, initially, the competence of the Court was limited in the field of the Pillar III, the situation evolves in the direction of expanding and broadening of this competence¹⁸.

A further evidence in this regard is preliminary procedure of emergency, introduced on 1st March 2008, *concerning the area of freedom, security and justice* which deals with the space of freedom, security and justice, covered by Title VI of the European Union Treaty (police and judicial assistance in criminal matters), and Title IV of the third part of the EC Treaty (visa, asylum, immigration and other policies related to the free movement of persons, especially judicial cooperation in civil matters).

---

¹¹ Anne Weyembergh, *L'harmonisation des législations: condition de l'espace pénal européen & révélateur de ses tensions*, Collection Études européennes, Bruxelles, 2004.

¹² C. Ambroise-Castérot, *La coopération entre les juridictions pénales, Perspectives Internationales et Européennes*, Perspectives, mis en ligne le 15 mars 2006, URL: <http://revel.unice.fr>.

¹³ Mireille Delmas-Marty, *L'intégration pénale européenne*, www.er.uqam.ca.

¹⁴ M. Delmas-Marty și J.A.E. Vervaele, *Implementarea Corpus Juris în statele membre*, 2000 Intersentia, Antwerp – Groningen – Oxford, <http://www.intersentia.be>

¹⁵ This idea is repeated on several occasions, including the Treaty establishing a Constitution for Europe, and the Lisbon Treaty. The latter includes in the future Treaty on the Functioning of the European Union an art. 69E, to combat crimes against the financial interests of the Union, acting through regulations (laws in Europe Treaty establishing a Constitution for Europe) by a special legislative procedure may establish a European Prosecutor, starting from EUROJUST. This decision must be unanimously approved by Parliament.

¹⁶ Henri Labayle, Anne Weyembergh, Serge de Biolley, Maitena Poelemans, *Code of Criminal Law of the European Union*, Bruylant, Bruxelles, 2005.

¹⁷ Veronique Beaugrand, *The European Court of Justice: An Increasing Role within The Third Pillar*, Summer Course on European Criminal Justice, ERA, Trier, 2007.

¹⁸ Noëlle Lenoir, *La Cour de Justice et la naissance du Droit penal europeen*", LES ECHOS, 26 Septembre 2005.

An extraordinary impact in matters of criminal law was made by the Decision CJCE no. 176/03 13th September 2005 pronounced in the action for annulment of the Framework-Decision 2003/80/JAI on the protection of the environment¹⁹.

In this case the European Commission requested the Court of Justice of the European Communities to cancel the indicated legal instrument which provided the obligation of the Member States to incriminate and punish acts directed against the environment, acts that were described in the decision. The reason for the request for cancellation was the legal basis used to adopt the framework-decision, namely the Treaty establishing the European Union, Title VI (Police and Judicial Co-operation in Criminal Matters). In the Commission's view, the adoption of the rules of criminal law from de Framework-Decision should not be made under the provisions of the third pillar (Title VI TUE) but under the first pillar²⁰, namely article 175 from the Treaty establishing the European Union which contained the adoption of measures to protect the environment in the EU.

The Court decided to annul the framework decision because the legal basis has been established with the violation of article 47 from the Treaty establishing the European Union²¹, in Title VI from TEU instead of article 175 from the Treaty establishing the European Union.

The argumentation of the Court is very interesting, which decided that although in principle, neither the Criminal Law nor the criminal procedures is in the field of competence of the Community, this doesn't prevent the Community legislature, - when applying some effective punishments that are also proportionate and dissuasive represents an important measure to combat serious deeds against the environment- to adopt measures in the field of criminal law, considering them necessary for the effective application of the Community rules established in the field of the environmental protection.

This decision stated that, specifically, the Court adapted criminal law, transferring criminal liability for facts of environment from Pillar III into Pillar I²².

The Decision of the European Court of Justice has been endorsed by the European Commission²³ and now the directive on the protection of the criminal environment is already enforced (Directive 2008/99/EC of the European Parliament and Council from 19th November 2008 regarding environmental protection through criminal law)²⁴. The main objectives of the Directive are: the setting up of a harmonized catalogue of all the crimes which all Member States enforce penal punishments to.

Another decision concerning the conflict between pillars is the CJCE Decision in the cause C 440/2005 pronounced on the cancellation of the Framework-Decision no. 2005/667/JAI (the application of the punishments in the cases of pollution provoked by ships).

Considering that neither in this case adopting the framework decision had an adequate legal basis, the commission brought an action to show that the purpose and the content of the framework-decision matches the competence of the European community provided by the EC

---

¹⁹ JOCE nr. L 29 din 5 martie 2003, p.55.

²⁰ Environmental protection policy is a community policy, in the exclusive competence of the Community's institutions.

²¹ Art.47 establishes the primacy of Community law (Treaty establishing the European Communities) in relation to Title VI (police and judicial cooperation in criminal matters) of the Treaty establishing the European Union

²² Veronique Beaugrand, The European Court of Justice: An Increasing Role within The Third Pillar, Summer Course on European Criminal Justice, ERA, Trier, 2007.

²³ See in this regard the Commission Communication to the European Parliament and Council on the implications of the Decision of Court of Justice of the European Communities from 13 September 2005 (Case C-176/03 Commission v Council), COM (2005) 583, Brussels, 23 November 2005.

²⁴ JOCE nr. L 328 from 6 Decembre 2008, p.55.

Treaty in the common policy in transport area. Therefore, the attack could have been adopted under the EC Treaty.

The Court of Justice admitted that the transport policy is one of the main elements of the Community and the Community legislature may adopt, under the powers conferred by the EC Treaty, measures to improve the safety of shipping. Because the purpose and its content, the framework-decision is to improve the main maritime safety and environmental protection. Provisions obliging Member States to apply criminal sanctions for certain behaviors could have been validly adopted under the EC Treaty. On this terms, the Court states again that although the criminal legislation and criminal procedure law are not included in the community's competence, is no less true that, when the application of some effective criminal sanctions, proportionate and dissuasive sanctions by the competent national authorities represents an indispensable action for combating serious damages to the environment, the community legislator may require the Member States to introduce such penalties to ensure full effectiveness of the rules established on environmental protection.

As for the type and level of the penal sanctions to be applied, the Court decided that it does not fall within the scope of the Community competence²⁵. Also, noting that the framework-decision is affecting the competence conferred to the Committee by the EC Treaty and it doesn't respect either the EU Treaty which provides that this power is a priority, the Court annulled the framework-decision entirely, as a result of its indivisible character²⁶.

It is also accepted at a doctrinaire level that the national penal law is influenced by the community instruments in two ways²⁷.

Firstly, it indicates a **negative effect** which relates to the prohibition of breaking the freedoms recognized at a community level: (free movement of persons, products, services and capital) through the breaking of customs rights and quantitative restrictions upon entry or exit on the market, and any other measures with the same effect (art 3, 28, 29 CE). This negative integration has been consolidated through the jurisprudential development relating to the direct effect of the community law.

It has also been noticed a negative effect in the case when a stipulation of national penal law is considered incompatible with the community law. The national stipulation is *neutralized*²⁸. An internal provision may be incompatible with the community law, firstly when it forbids a permissive conduct in accordance to the community law or even encouraged by this.

For example, the national law considers punishable the act of an importer who markets food products from another member state, without authorization. Such incrimination will violate the provisions of art. 28 EC which guarantee free movement of goods and prohibit "the quantitative restrictions on imports or any other measures with similar effect." In accordance with the community jurisprudence, all national measures liable to hinder directly or indirectly, now or in the future, intercommunity trade are considered equivalent to those that impose quantitative restrictions. Other points which may encounter incompatibilities between national law and community law on the subjective aspect of crimes, but also the proportionality of punishments.

The positive effect of the community law upon the criminal law is related to the approximation of legislations and implementation of policies and common actions, such as, for

---

²⁵ <http://curia.europa.eu>

²⁶ Following the cancellation of the framework decision has been made a proposal for a directive by the European Parliament and Council amending Directive 2005/35/EC on ship-source pollution and introduction of penalties for infringements COM (2008) 134 final - 2008/0055 (COD) (2009 / C 77/17) which received the approval of the Economic and Social Committee. The opinion is published in the Official Journal of 31.03.2009.

²⁷ Jean Pradel, Geert Corstens, Gert Vermeulen, Droit pénal européen, 7ème Edition, Dalloz, Paris, 2009, p. 677.

²⁸ M. Delmas Marty, Union Europeen et droit penal, Cah.de droit europeen, 1997, p. 607-653.

example, in the agricultural policy and in the fishing domain. The positive effect is developed by the measures taken in the field of penal law by the Member States in the implementation of the obligations deriving from community law.

The positive effect differentiates from the negative one because is not looking to avert an impediment for accomplishing the community law or the forbidding the income of some kind of new impediment, but about taking some active measures to achieve this right.

In order to be materialized, the positive effect uses three methods²⁹: the national method (an infringement of the community primary law is punished as a primary violation of national provision)³⁰; the mixed method (through the imposition of the Member States of the obligation to incriminate certain behaviors that violate the community law)³¹; the Community method (penalties are established and imposed by community bodies).

3. The influence of Community Law over Romanian Criminal Law

Those who had proceeded had the role to illustrate the actual realities existing in the field of affirmation and acceptance of a European penal law. Although it looks like past kneading for the Romanian penal law, this will confront with these ones from in position as a national law of a Member State of European Union, as like Romania is in 2007.

In this way, although we have shown that Romanian doctrine rejects such a possibility, influencing Romanian criminal law by the community law is already a reality.

The influence is express, due to the fact that some new normative acts have been created or some existing regulations have been modified in order to transpose the Community provisions into the National Law. The lawmaker's interventions are often accompanied by explicit indication of the legal instrument which caused those activities.

In our opinion, one of the laws which clearly reveal the influence of Community Law over national criminal law is the Romania's Government Emergency Ordinance no. 121 of 28 December 2006 concerning drug precursors³². This, as provided in its final dispositions, ensures the implementation into the National Law of the European Parliament's and Council's Regulation 273/2004 of 11 February 2004 on drug precursors³³, the Council's Regulation 111/2005³⁴ of 22 December 2004 on the supervision of trade in drug precursors between the Community and third countries, and of the Committee's Regulation 1.277/2005 of 27 July 2005 on the application of Regulation 273/2004³⁵. G.E.O. no. 121/2006, art. 22 stated: "(1) Placing on the market, import, export, production, manufacture, offer, supply, sale, transport, delivery of any item, sending, placing on the market, buying, purchase, synthesis, extraction, experimentation, intermediate activities, as defined in art. 2 letter e) of Regulation 111/2005, purchase or possession of the

---

²⁹ Jean Pradel, Geert Corstens, Gert Vermeulen, *op. cit.*, p. 630.

³⁰ Regarding the primary Community Law, as a form of direct integration, the infringement of a provision within it may be sanctioned. The derivative right can be applied implicitly (the infringement of its provision being investigated as violation of common law - eg. community fraud is pursued as a forgery) or explicitly (the national provision states the fact that the breach of the disposals to whom the community legal instrument makes explicit references represents an offense and is punished)

³¹ Ex. art. 27 of the Statute of the Court of Justice provides the fact that each member state should look crimes of violation the oath committed by a witness or expert as a correspondent offense committed before the national courts.

³² Published in the Romania's Official Monitor, Part 1, no. 1093 of 28 December 2006 modified by Law no. 187 of 13 June 2007

³³ Published in the Official Journal of the European Union no. L47 of 18 February 2004.

³⁴ Published in the Official Journal of the European Union no. L22 of 26 January 2005.

³⁵ Published in the Official Journal of the European Union no.202 of 3 August 2005.

subdivided substances, equipment or materials, illegal, represents an offence and it shall be punished with imprisonment from 1 year to 5 years.”

Moreover, paragraph 2 of the same article stated: "It is also a crime the marketing of the subdivided substances to the economic operators either unauthorized or unregistered individuals for activity involving such substances, according to art. 6-8 of Regulation 111/2005, and is punishable by the imprisonment laid down in paragraph. (1).”

As noted, the chosen technique was to create incomplete incrimination rules, for whose completion there were made express references to the components found outside the normative act (external) and even outside the Romanian Law System. Following the amendment made by the Law no. 187/2007³⁶, the express reference is not given any more, being only a shape adjustment of the article, because under article 1 paragraph 4 of G.E.O. no. 121/2006, terms and expressions used in its contents, have the meanings from the Community acts which they implement. In this way, as long as the expression "intermediate activities" has been maintained to indicate some normative modalities of the material component of the crime from article 22 paragraph 1 of O.U.G. no. 121/2006, its meaning is still indicated in art. 2 letter e) of Regulation no. 111/2005³⁷.

The amendments have not been made in order to change the mechanism of some terms definition but to dissemble the extremely close relation between national legislation and community acts which transpose. It is a novelty for our criminal law to use references to elements that complement are found in Community documents, but is very possible the technique to be used in other similar cases.

This is just an example on the express positive effect of the Community Law on Romanian Criminal Law.

Some similar influences to do so have already occurred indirectly and without amendments of the National Criminal Law.

Exemplified by art. 302 of the Romanian Penal Code, which incriminates the act of „Violation of the disposals concerning import or export”. Under this title the text states the unauthorized making of any acts or facts which, according to the laws, are considered import, export or transit operations. However, actually, the constituent elements of this crime will not be set by internal regulations, but by the legal instruments issued by EU institutions. We affirm this taking into consideration the adoption of the G.D. no. 1900/2006 for the repeal of the normative acts of foreign trades³⁸, which has expressly brought in force the national regulations from the same field³⁹. Furthermore, under art. 108 of the Romanian Constitution, article 69 of the Europe

---

³⁶ In the current formulation, art. 22 paragraph (1) provides: "Placing on the market of subdivided substances, import, export and intermediate activities involving it and possession of those substances without the authorization mentioned in art. 5 paragraph (1), and without the registration mentioned in art. 7 paragraph (1) and (4), represent crimes and are punishable by imprisonment from 1 to 5 years. Art 22, paragraph (3) - the correspondent of art. 2 from the published form, states "It also represents a crime the marketing of subdivided substances made by economic operators, unauthorized persons under art. 5 paragraph (1) or unregistered under art. 7 paragraph (1) and (4) to work with such substances and is punishable by imprisonment laid down in paragraph (1)"

³⁷ Art. 2 letter (e) of Regulation No. 111/2005 provides that "intermediary activities" means any activity regarding the organization of acquisition and sale or delivery of the subdivided substances, carried by an individual or legal person who pursues obtaining an agreement between two parties or acting on behalf of at least one of these parts without taking possession of these substances or taking over the execution of the transaction; this definition also includes any activity carried out by an individual or legal person established in the Community, involving the purchase and sale or supply of the subdivided substances without entering in the customs territory of the Community.

³⁸ Published in the Romanian Official Monitor, no. 1053 of 29 December 2006.

³⁹ The repealed laws are: a) Government Decision no. 764/1991 on certain measures regarding the abidance of the import and export licenses system (Of. M. No 232 of 19 November 1991); b) Government Decision no. 228/1992 on the protection of national producers and market against unfair competition resulting from the importation of

Agreement that establishes an association between Romania, on one hand, and the European Communities and their member states, on the other hand, signed in Brussels on 1 February 1993 and art. 2 of Law no. 157/2005⁴⁰, Community instruments will be applied in the foreign trade field.

Another example is represented by art. 302² of the Penal Code, which, in the basic variant, besides any operations regarding the import of wastes and residue of any kind or other dangerous goods for public health and environment, incriminates the placing or transit operations on the country without observing the laws. However, in this text, the phrase "without observing the laws" must be reported to both national regulations and international legal instruments. This is due to the fact that, in the respective field, activates, on one hand, the G.E.O. no. 78/2000 on the waste system⁴¹, the G.E.O. no. 16/2001 on the management of recycled industrial waste⁴², and the G.E.O. no. 195/2005 on environmental protection⁴³ and, on the other hand, G.D. no. 788/2007 laying down measures for the implementation of European Parliament and Council (EC) Regulation no. 1.013/2006 on the waste transfer⁴⁴. There is such a mixed system in the wastes field, which is set by the mentioned national regulations, but also by the designated regulation⁴⁵ and by the Basel Convention⁴⁶. In this way, without having the incrimination rule from art 302² of the Romanian Criminal Code expressly amended and regarding especially on the requirement "without respecting the laws", the constituent elements of the defined offense were characterized indirectly in different ways, even by reference to elements of the Community law. Once again, this represents a situation which the Romanian Criminal Law will probably be facing with, especially, regarding Community Pillar I and, notably, the area of *common policies*, for whose achievement the national jurisdictions have been transferred to the community⁴⁷, without neglecting, however, those regarding the coordination (on which the transfer has not been applied). The explanation comes from Decision of the Court of Justice of the European Communities af. C 176/03 13 September 2005 which specifies the fact that the provisions of the Criminal Law required for

---

products originated at a dumped or subsidized price and also against exports at prices below those prevailing in the intern market (Of. M. no 133 of 17 June 1992); c) Government Decision no. 1.526/2003 on the general export and import system (Of. M. No 937 of 24 December 2003); d) Government Decision no. 1.527/2003 on rules and procedures in terms of export and import licenses (Of. M. no 936 of 24 December 2003).

⁴⁰ To ratify the Treaty between the Kingdom of Belgium, Czech Republic, the Kingdom of Denmark, Germany, the Republic of Estonia, Hellenic Republic, the Kingdom of Spain, French Republic, Ireland, the Italian Republic, the Republic of Cyprus, Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, Grand Duchy of Luxembourg, the Republic of Hungary, Republic of Malta, the Kingdom of the Netherlands, Austria, Poland, the Portuguese Republic, the Republic of Slovenia, Slovak Republic, Finland, Sweden, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (European Union Member States) the Republic of Bulgaria and Romania on the accession of Bulgaria and Romania to the European Union, signed by Romania in Luxembourg on 25 April 2005 (Of.M. no 465 of 1 June 2005).

⁴¹ Published in the Romanian Official Monitor no.283 of 22 June 2000 modified the latest by Law no. 27/2007

⁴² Republished in the Romania's Official Monitor no. 104 of 7 February 2002 modified the latest by Law no. 27/2007

⁴³ Published in Of. M. no. 1196/2005, adjusted in Of. M. no. 88/2006 and approved with amendments by Law no. 265/2006, published in Of M. no. 586/2006. In art. 98, para. (3) point 3 defines as crime: discharge of sewage and waste from ships or floating platforms directly into the natural waters or intentional provocation of pollution by discharges or by immersion of substances or hazardous wastes into the natural waters, directly or from ships or floating platforms.

⁴⁴ Published in Of. M. no. 522 of 2 August 2007.

⁴⁵ Regulation was published in the Official Journal of the E.U. no. L 190 of 12 July 2006.

⁴⁶ Under art 1 para. (2) of G.D. no. 788/2007, the Regulation is supplemented by provisions of the Basel Convention on the control of hazardous wastes transboundary and their disposal, made on 20-22 March 1989, to which Romania acceded by Law no. 6 / 1991 (M.Of. No 18 of 26 January 1991), with the subsequent adjustments (the Basel Convention), and those of the amendments to the Basel Convention, accepted by Romania by Law no. 265/2002 (Of. M no 352 of 27 May 2002).

⁴⁷ N. Diaconu, European Union's Law, Lumina Lex Publishing House, București, 2008, p. 302.

actual implementation of the Community legislation registers into the Communities' competence sphere, on the basis of the Treaty establishing the European Communities.

Under these circumstances, the bond between Community law and national criminal law is highlighted and looked as an area full of uncertainties and inconsistencies, within which balance between values is sought. These values sometimes represent antagonistic poles: integration and maintenance of the prerogatives assigned to sovereignty, denial of the precise competences and tolerance of the indirect ones; rejection of legal instruments with direct applicability, but accepting the competence of judicial European authorities. However, Romania's integration into European structure creates the premises of an increasingly obvious influence over National Criminal law by using the Community legal instruments.

Within this context, there will be adopted the draft Law regarding Romania's formulation of a declaration under article 35 paragraph 2 of the Treaty on European Union⁴⁸, whereby our country recognizes the jurisdiction of the Court of Justice of the European Communities and offers the possibility of addressing preliminary questions about the acts referred in article 35, paragraph 1 of the EU Treaty.

Conclusions

We find that criminal law is now becoming an area with increasingly more elements of Community law, new principles being created just to support the idea of building a European judicial area, such as - "the principle of European territoriality ". The Romanian criminal law is not an exception to this reality, and my study has provided some examples that support our claim, proving even the existence of indirect influences of the Community legal instruments that complement the material element of the offenses covered in the Romanian legislation.

---

⁴⁸ Source <http://www.just.ro/>. Regarding this legislative proposal, on 25 May 2009, the President of Romania signed the decree concerning the enacting of his submission by the Parliament of Romania (www.presidency.ro)

INFLUENȚA INDIRECTĂ A DREPTULUI COMUNITAR ASUPRA DREPTULUI PENAL NAȚIONAL

Mirela GORUNESCU*

Abstract

Problema influenței instrumentelor juridice comunitare asupra dreptului penal național este una dificil de rezolvat chiar și în prezent, deoarece dreptul penal este foarte strâns legat de suveranitatea statului. Totuși, la nivel european se constată o serie întreagă de tendințe de unificare chiar și în domeniul dreptului penal. Dreptul penal român nu putea să rămână în afara acestor tendințe, iar lucrarea de față indică unele acte normative interne ce reflectă tendințele constatate și la nivel european.

Cuvinte cheie: drept comunitar, drept penal național, Corpus Juris, spațiul judiciar European

1. Dreptul penal la nivel comunitar

În doctrina românească se arată că, principial, materia penală nu poate face obiectul unificării legislative la nivel european¹, legea penală fiind considerată o expresie a suveranității naționale a fiecăruia dintre statele membre², atribut care nu dispare prin aderarea la această organizație. Statele membre ale Uniunii nu abdică de la suveranitatea lor în ceea ce privește incriminarea și sancționarea faptelor periculoase pentru ordinea juridică, legislația penală și procesul penal rămânând în competența națională.

Cu toate acestea, realitatea a evidențiat necesitatea unei apropieri continue a dispozițiilor naționale a statelor membre pentru a se putea face față în mod eficient pericolului pe care îl reprezintă fenomenul criminalității la nivel european și mondial³. În acest fel, de la o etapă caracterizată de cooperare interguvernamentală strictă, în acest domeniu s-a ajuns la promovarea unor idei foarte îndrăznețe, cum este cea de creare a unei „arii judiciare penale europene” în domeniul cooperării judiciare penale⁴, generată din nevoia de a compensa cu măsuri polițienești libertatea de circulație a celor care se implică în comportamente infracționale.

Prin Tratatul de la Maastricht a fost creată, cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne (JAI) care constituia Pilonul III al construcției comunitare și care viza favorizarea dialogului, ajutorul reciproc, și colaborarea serviciilor de poliție, vamă și justiție din statele membre. Dispozițiile relevante se regăsesc în Titlul al VI-lea din Tratatul de la Maastricht. Articolul K1 din acesta prevedea că în scopul realizării obiectivelor Uniunii, în special a liberei circulații a persoanelor, și fără a aduce atingere competențelor Comunității Europene, statele membre consideră domeniile următoare ca fiind probleme de interes comun: 1) politica de azil; 2) regulile privind trecerea frontierelor externe ale statelor membre de către persoane și exercitarea controlului asupra acestei treceri; 3) politica de imigrare și politica față de resortisanții țărilor terțe: cu următoarele aspecte - a) condițiile de intrare și de circulație ale resortisanților din țările terțe pe

---

* Conf.univ.dr., Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București (e-mail: mire_gor@yahoo.com).

¹ G. Antoniu, Activitatea normativă penală a Uniunii Europene (I), Revista de Drept penal, nr. 1/2007, p. 9.

² G. Antoniu, Legislația comunitară și legea penală, Revista de Drept penal nr. 2/2000, p. 9.

³ Walter Perron, Perspectives of Harmonisation of Criminal Law and Criminal Procedure in the European Union, in Erling Johannes Husabe, Ansjorn Strandbakken, Harmonization of Criminal Law in Europe, Intersentia, 2005, p. 5.

⁴ Anne Weyembergh, General introduction, to Summer School "The EU area of Criminal Justice", The Institute for European Studies (Université libre de Bruxelles - ULB) and the European Criminal Law Academic Network (ECLAN), 30 June-6 July 2008, p. 3.

teritoriul statelor membre; b) condițiile de ședere ale resortisanților țărilor terțe pe teritoriul statelor membre, inclusiv reîntregirea familiei și accesul pe piața forței de muncă; c) lupta împotriva imigrației, șederii și muncii ilegale a resortisanților țărilor terțe pe teritoriul statelor membre; 4) lupta împotriva toxicomaniei; 5) lupta împotriva fraudei de dimensiuni internaționale; 6) cooperarea judiciară în domeniul civil; 7) cooperarea judiciară în domeniul penal; 8) cooperarea vamală; 9) cooperarea polițienească în vederea prevenirii și a luptei împotriva terorismului, traficului ilegal de droguri și a altor forme grave de criminalitate internațională, inclusiv, dacă este necesar, anumite aspecte ale cooperării vamale, în legătură cu organizarea la scara Uniunii a unui sistem de schimburi de informații în cadrul unui Birou European de Poliție (EUROPOL).

În acest fel, s-a produs o centralizare a activității în domeniul justiției și afacerilor interne, în special, în domeniul cooperării polițienești și judiciare. Excepție fac, totuși, cooperarea în domeniul Schengen care continuă să se desfășoare în paralel cu pilonul comunitar și unele aspecte ale vizelor pe termen scurt, care au fost comunitarizate. Au fost introduse unele elemente de comunitarizare și în materia justiției și afacerilor interne: unele instituții comunitare sunt implicate și în domeniul comunitar (Parlamentul European, Comisia și chiar Curtea Europeană de Justiție). Prin art. K9 s-a creat o pasarelă tehnică prin care unele aspecte din domeniul JAI puteau fi comunitarizate, dar nu în domeniul dreptului penal.

Cu toate acestea, au fost menținute o serie de aspecte de tip interguvernamental: principiul unanimității (art. K4 paragraf 3); implicarea ineficientă a unor instituții comunitare (rolul principal revenindu-i Consiliului JAI, cu o implicare limitată a Parlamentului și o cvasi absență a Curții de Justiție); ineficiența instrumentelor juridice utilizate de Pilonul III (convențiile, acțiunile comune și pozițiile comune).

Tratatul de la Amsterdam a întărit cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne⁵, fiind realizate patru schimbări majore în cadrul acestui domeniu: identificarea unor obiective mai clar conturate; divizarea Pilonului III Maastricht în două părți, fiind creat un nou Pilon III; centralizarea mai accentuată a cooperării în domeniul JAI prin integrarea Aquisului Schengen în dreptul comunitar; promovarea flexibilității și cooperării mai apropiate.

În ceea ce privește obiectivele, se remarcă formularea unui obiectiv general de mare impact – acela de a realiza o *arie comună de libertate, securitate și justiție* (art. 2 și 29 al Tratatului). Este de fapt momentul în care cooperarea polițienească și judiciară în materie penală încetează să mai vizeze doar contrabalansarea renunțării la controlul la frontiere. Tratatul de la Amsterdam a realizat o divizare a Pilonului III în două părți, creând un nou Pilon III, într-o formă revizuită, denumit: „Cooperarea polițienească și cooperarea judiciară în materie penală”. În concret, politica azilului, prevederile privind trecerea peste granițele exterioare, politica imigrației și politica față de cetățenii statelor din lumea a treia, precum și cooperarea juridică pe probleme de drept civil și penal – au fost trecute în dreptul comunitar, mai precis în cadrul capitolului nou introdus în Tratatul CE, Capitolul IV [Vize, azil, imigrație și alte politici privind libera circulație a persoanelor], care cuprinde Articolele 61 - 69.

Restul domeniilor din Pilonul III au fost cuprinse în noul Capitol mai restrâns „Dispoziții privind cooperarea polițienească și juridică pe probleme penale”, Capitolul VI din Tratatul UE, Articolele 29 - 42, acestea fiind – în mod cu totul surprinzător – trecute, cel puțin parțial, în jurisdicția Curții Europene de Justiție.

În contrapondere, unele elemente de inspirație comunitară au fost introduse în Pilonul III: Comisia dispune de drepturi de inițiativă mai largi, chiar dacă nu în mod exclusiv; Parlamentul European este consultat (mai puțin în legătură cu pozițiile comune); posibilitatea de a lua cu

⁵ Viorel Marcu, Nicoleta Diaconu, Nicolae Purdă, Cătălina Drăghici, *Instrumentele juridice fundamentale ale Uniunii Europene*, Editura Lumina Lex, București, 2003, p. 288.

majoritate calificată măsuri de punere în aplicare a deciziilor; Curții de Justiție i s-au recunoscut unele competențe în domeniul JAI; Articolul 42 TUE (ex. K9) a menținut „pasarela”⁶ care permite transferul de competențe din Pilonul III spre noul titlu IV din tratatul CE.

Tratatul de la Nisa (intrat în vigoare în anul 2003) a revizuit unele prevederi referitoare la cooperarea mai strânsă în domeniul justiției și afacerilor interne. Spre exemplu a definit numărul minim de state membre care participă, a abolit dreptul de veto a oricărui membru. Tot atunci a fost adoptată Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene⁷. Tratatul de la Nisa a prevăzut în mod expres și posibilitatea cooperării în domeniul justiției, „pentru a permite Uniunii de a se dezvolta mult mai repede, într-o zonă de libertate, securitate și justiție” (art. 40 TUE)⁸ și a inclus EUROJUST în Tratatul Uniunii Europene (art. 31 - prevede, printre altele, în noua sa versiune: „Consiliul încurajează cooperarea prin intermediul EUROJUST...”)

Tratatul de la Lisabona, ca cel mai nou proiect înregistrat la nivel comunitar, ca și Tratatul instituind o Constituție pentru Europa, consacră renunțarea la construcția comunitară bazată pe cei trei piloni. Toate domeniile ce aparțin JAI urmează să fie centralizate în Titlul V, denumit „Spațiul de libertate, securitate și justiție” din Tratatul asupra funcționării Uniunii Europene (TEU), în art. 64 la 89, divizate în cinci capitole. Consecințele care ar putea fi atrase de adoptarea Tratatului Lisabona în această formă vizează, în primul rând, eliminarea conflictelor dintre pilonii comunitari în ceea ce privește adoptarea unor instrumente juridice⁹. În același timp, se va produce o „comunitarizare” a domeniului cooperării polițienești și judiciare în materie penală, care atrage unele schimbări foarte importante: introducerea în acest domeniu a procedurii de codecizie și extinderea competențelor Parlamentului European; utilizarea unor instrumente juridice de tip comunitar mult mai eficiente decât actualele instrumente utilizate de Pilonul III (directivele și regulamentele); extinderea competențelor de control ale Curții de Justiție, dar și a incidenței principiilor comunitare (principiul primordialității dreptului comunitar) și renunțarea la regula reciprocității.

Prin toate aceste elemente, Tratatul de la Lisabona vizează corectarea a patru puncte slabe din punct de vedere instituțional semnalate în prezent în ceea ce privește actualul Pilon III: complexitatea (prin abolirea construcției comunitare fundamentată pe trei piloni); eficiența scăzută a procesului decizional (prin introducerea votului majoritar în locul celui unanim); eficiența redusă a instrumentelor juridice din domeniul penal (prin crearea posibilității de a fi utilizate regulamentele, directivele și competența deplină a Curții de Justiție); deficitul de legitimitate (prin utilizarea procedurii de codecizie, extinderea jurisdicției Curții de Justiție și creșterea rolului parlamentelor naționale)¹⁰.

2. Tendințe de unificare la în domeniul dreptului penal

Pe acest fond de adâncire și complexitate sporită la nivel comunitar, problema relației dreptului comunitar cu dreptul penal a evoluat spectaculos, în timp. De la stadiul inițial de cooperare strict interguvernamentală între statele membre s-au parcurs stadii din ce în ce mai îndrăznețe: armonizarea legislațiilor (**necesitatea** armonizării derivă din contribuția la stabilirea

⁶ Jean-Marc Favret, *Droit et pratique de l'Union européenne*, 4e édition, Gualimo editeur, Paris, 2003, p. 265 și urm.

⁷ *Politici Europene, Justiție și afaceri interne*, Institutul European din România, Master Print Super Offset, București, 2005, p. 2.

⁸ Robert Badinter, *Vers une justice européenne*, <http://www.aidh.org/Europe>.

⁹ Anne Weyembergh, *General introduction*, to Summer School "The EU area of Criminal Justice", The Institute for European Studies (Université libre de Bruxelles - ULB) and the European Criminal Law Academic Network (ECLAN), 30 June-6 July 2008, p. 3.

¹⁰ Étienne de Poncins, *Le Traité de Lisbonne en 27 clés*, Editions Lignes de repères, Paris 2008, p. 239.

criteriilor comune referitoare la ordinea publică, încurajează crearea unui spirit de încredere reciprocă favorabil pentru spațiul de libertate, securitate și justiție¹¹ și este un instrument eficace de combatere a obstacolului dublei incriminări întâlnit adesea în domeniul cooperării în dimensiunile sale tradiționale¹²), asimilarea unor valori sociale (ex. în domeniul protecției monedei euro împotriva falsificării).

Cea mai recentă tendință este cea de unificare a legislațiilor penale în cadrul Uniunii care este indicată a reprezenta și cea mai avansată metodă de integrare penală europeană, chiar dacă o unificare perfectă la scară europeană, care ar presupune nu doar reguli strict identice (unificare normativă) ci și un control unificat (unificare jurisdicțională) este considerată a reprezenta o utopie. Modalitățile concrete prin care se poate realiza unificarea sunt: unificarea spontană (în caz de convergență) și hibridarea (în caz de divergență)¹³.

Astfel de tendințe de unificare sunt remarcate și în următoarele cazuri: derularea Proiectului Corpus Juris (în perioada 1995 – 1996) cu scopul de a se elabora un număr de principii directe privind protecția prin intermediul dreptului penal a intereselor financiare ale Uniunii Europene, în cadrul spațiului judiciar european¹⁴, fără a se dori elaborarea unui model de cod penal sau a unui cod de procedură penală; proiectul de înființare a unui **parchet european**, care să aibă competențe jurisdicționale extinse asupra întregului spațiu judiciar european¹⁵; la nivel doctrinar ansamblul denumit „Codul penal al U.E.”¹⁶ rezultat din codificarea prevederilor cu relevanță pentru dreptul penal comunitar și publicat ca atare.

Dar cele mai interesante și mai curajoase tendințe de unificare în domeniul dreptului penal se manifestă în jurisprudența recentă a Curții de Justiție a Comunităților Europene, care îți face simțită prezența din ce în ce mai des¹⁷. Deși, inițial, competențele Curții au fost limitate în domeniul Pilonului III, situația evoluează în sensul extinderii și aprofundării acestora¹⁸.

O dovadă în plus în acest sens o constituie **procedura preliminară de urgență** instituită începând cu 1 martie 2008 și care privește domeniile spațiului de libertate, securitate și justiție acoperite de titlul VI din Tratatul privind Uniunea Europeană (cooperarea polițienească și judiciară în materie penală), precum și de titlul IV al celei de a treia părți din Tratatul CE (vizele, azilul, imigrarea și alte politici legate de libera circulație a persoanelor, în special cooperarea judiciară în materie civilă).

---

11 Anne Weiyembergh, *L'harmonisation des législations: condition de l'espace pénal européen & révélateur de ses tensions*, Collection Études européennes, Bruxelles, 2004.

12 C. Ambroise-Castérot, *La coopération entre les juridictions pénales, Perspectives Internationales et Européennes*, Perspectives, mis en ligne le 15 mars 2006, URL: <http://revel.unice.fr>.

13 M. Delmas-Marty - *L'intégration pénale européenne*, www.er.uqam.ca.

14 M. Delmas-Marty și J.A.E. Vervaele, *Implementarea Corpus Juris în statele membre*, 2000 Intersentia, Antwerp – Groningen – Oxford, <http://www.intersentia.be>

15 Aceași idee este reiterată în mai multe ocazii, fiind preluată și în Tratatul instituind o Constituție pentru Europa, dar și de Tratatul Lisabona. Acest din urmă instrument juridic include în viitorul Tratat privind funcționarea Uniunii Europene un art. 69E, în conformitate cu care, pentru combaterea infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, Consiliul, hotărând prin regulamente (legi europene în Tratatul instituind o Constituție pentru Europa) în conformitate cu o procedură legislativă specială, poate institui un Parchet European, pornind de la EUROJUST. Hotărârea trebuie luată în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European.

16 Henri Labayle, Anne Weyembergh, Serge de Biolley și Maitena Poelemans, *Code de droit pénal de l'Union Européenne*, Editions Bruylant, Bruxelles, 2005.

17 Veronique Beaugrand, *The European Court of Justice: An Increasing Role within The Third Pillar*, Summer Course on European Criminal Justice, ERA, Trier, 2007.

18 Noëlle Lenoir, *La Cour de Justice et la naissance du Droit penal européen*, LES ECHOS, 26 Septembre 2005.

Un impact deosebit în materia dreptului penal l-a produs Decizia CJCE din C 176/03 13 septembrie 2005 pronunțată în acțiunea în anularea Deciziei-cadru 2003/80/JAI privind protecția penală a mediului¹⁹.

În cauza respectivă Comisia Europeană a adresat Curții de Justiție a Comunităților Europene cererea de a anula instrumentul juridic indicat, care prevedea obligația Statelor membre de a încrimina și pedepsi faptele îndreptate împotriva mediului înconjurător descrise în decizie. Motivul acestei cereri de anulare l-a constituit baza legală care a servit la adoptarea respectivei decizii cadru, anume Tratatul de constituire a Uniunii Europene (TUE), Titlul VI (cooperarea judiciară și polițienească în materie penală). În opinia Comisiei, adoptarea dispozițiilor de drept penal din decizia-cadru nu trebuia făcută în baza dispozițiilor celui de-al treilea pilon (Titlul VI TUE), ci în baza prevederilor primului pilon²⁰, respectiv art.175 din Tratatul de constituire a Comunităților Europene (TCE), care prevede adoptarea de măsuri la nivel comunitar pentru protejarea mediului înconjurător.

Curtea a decis anularea deciziei pentru că baza legală a fost stabilită cu încălcarea art.47 din Tratatul de constituire a Uniunii Europene²¹ în mod greșit în Titlul VI din TUE, în loc de art.175 TCE.

Interesantă este și argumentația Curții, care a stabilit că deși, în principiu, nici dreptul penal nici dreptul procesual penal nu se află în sfera de competență a Comunităților, aceasta nu împiedică legislativul comunitar, atunci când aplicarea unor sancțiuni efective, proporționale și descurajante constituie o măsură esențială pentru combaterea unor fapte grave îndreptate împotriva mediului înconjurător, să adopte măsuri în domeniul dreptului penal, considerându-le necesare pentru aplicarea efectivă a regulilor comunitare stabilite în domeniul protecției mediului înconjurător.

Prin această decizie, s-a afirmat că, în concret, Curtea a „comunitarizat” legea penală, transferând răspunderea penală pentru fapte de mediu din Pilonul III în Pilonul I²².

Decizia Curții de Justiție Europene a fost însoțită de Comisia Europeană²³, iar în prezent **directiva** privind protecția penală a mediului este deja adoptată (Directiva 2008/99/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind protejarea mediului prin legea penală)²⁴. Obiectivele principale ale directivei sunt: stabilirea unui catalog armonizat al infracțiunilor cărora li se aplică sancțiuni penale de către toate statele membre.

O altă decizie care interesează problema conflictului dintre piloni este Decizia CJCE în cauza C 440/05 pronunțată în cu privire la acțiunea în anularea Deciziei-cadru 2005/667/JAI (aplicarea de sancțiuni în cazurile de poluare provocată de nave).

Considerând că nici în acest caz adoptarea deciziei-cadru nu a avut un temei juridic adecvat, Comisia a introdus o acțiune în care arăta că scopul și conținutul deciziei-cadru se încadrează în sfera competențelor Comunității Europene prevăzute de Tratatul CE în cadrul

¹⁹ JOCE nr. L 29 din 5 martie 2003, p. 55.

²⁰ Protecția mediului înconjurător constituie o politică comunitară, fiind de competența exclusivă a instituțiilor comunitare.

²¹ Art.47 stabilește primordialitatea legislației comunitare (Tratatul de constituire a Comunităților Europene) în relația cu Titlul VI (cooperarea judiciară și polițienească în materie penală) din Tratatul de constituire a Uniunii Europene.

²² Veronique Beaugrand, *The European Court of Justice: An Increasing Role within The Third Pillar*, Summer Course on European Criminal Justice, ERA, Trier, 2007

²³ A se vedea în acest sens Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind implicațiile deciziei Curții de Justiție a Comunităților Europene din 13 septembrie 2005 (Cazul C-176/03 Commission v Council), COM (2005) 583, Brussels, 23 noiembrie 2005.

²⁴ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 328 din 6 decembrie 2008.

politicii comune în domeniul transporturilor. Prin urmare, actul atacat ar fi putut fi adoptat în temeiul Tratatului CE.

Curtea de Justiție a admis că politica în domeniul transporturilor se numără printre elementele de bază ale Comunității și că legiuitorul comunitar poate adopta, în cadrul competențelor pe care i le conferă Tratatul CE, măsuri ce vizează îmbunătățirea siguranței transporturilor maritime. Atât datorită finalității cât și conținutului său, decizia-cadru are ca scop principal ameliorarea siguranței maritime și protecția mediului. Prevederile sale care obligă statele membre să sancționeze penal anumite comportamente ar fi putut fi în mod valabil adoptate în temeiul Tratatului CE. În aceste condiții, Curtea constată din nou, că deși în principiu legislația penală, precum și normele ce reglementează procedura penală, nu se încadrează în sfera competenței comunitare, nu este mai puțin adevărat că, atunci când aplicarea unor sancțiuni penale eficiente, proporționale și descurajante de către autoritățile naționale competente reprezintă o măsură indispensabilă pentru combaterea daunelor grave provocate mediului, legiuitorul comunitar poate impune statelor membre obligația de a institui astfel de sancțiuni pentru a asigura deplina eficiență a normelor pe care le stabilește în domeniul protecției mediului.

În ceea ce privește stabilirea tipului și a nivelului sancțiunilor penale ce trebuie aplicate, Curtea a stabilit că nu se încadrează în sfera competenței Comunității²⁵. De asemenea, constatând că decizia-cadru împietează asupra competenței conferite Comunității de către Tratatul CE și că nu respectă nici Tratatul UE care prevede că această competență este prioritară, Curtea a anulat decizia-cadru în întregime, ca urmare a caracterului indivizibil al acesteia²⁶.

Și la nivel doctrinar se acceptă că influențarea dreptului penal național de către instrumentele juridice comunitare se manifestă în două modalități²⁷.

În primul rând, se indică un *efect negativ*, care se raportează la interzicerea încălcării libertăților libertăților recunoscute la nivel comunitar: (libera circulație a persoanelor, a produselor, serviciilor și a capitalurilor), prin intermediul interzicerii drepturilor vamale și a restricțiilor cantitative la intrarea și la ieșirea de pe piață, ca și a oricăror altor măsuri cu efect echivalent (art. 3, 28 și 29 CE). Această integrare negativă a fost consolidată prin intermediul dezvoltărilor jurisprudențiale cu privire la efectul direct al dreptului comunitar.

Se vorbește despre un efect negativ în cazul în care o prevedere din dreptul penal național este considerată incompatibilă cu dreptul comunitar. Prevederea națională este „neutralizată”²⁸. O prevedere internă poate fi incompatibilă cu dreptul comunitar, în primul rând atunci când interzice un comportament permis în conformitate cu dreptul comunitar sau chiar încurajat de acesta.

Spre exemplu, dreptul național consideră sancționabilă fapta importatorului care introduce pe piață produse alimentare provenind dintr-un alt stat membru, fără autorizație. O astfel de incriminare va încălca prevederile art. 28 CE care garantează libera circulație a mărfurilor și interzice „restricțiile cantitative la import sau orice alte măsuri cu efect asemănător”. În conformitate cu jurisprudența comunitară, toate măsurile naționale susceptibile de a împiedica direct sau indirect, în prezent sau în viitor, comerțul intracomunitar sunt considerate ca fiind echivalente cu cele care impun restricții cantitative. Alte puncte în care se pot întâlni incompatibilități între norma națională și dreptul comunitar privesc latura subiectivă a unor infracțiuni, dar și proporționalitatea pedepselor.

²⁵ <http://curia.europa.eu>

²⁶ Ca urmare a anulării deciziei-cadru, a fost formulată o propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2005/35/CE privind poluarea cauzată de nave și introducerea unor sancțiuni în caz de încălcare *COM(2008) 134 final – 2008/0055 (COD)* (2009/C 77/17) care a primit avizul Comitetului Economic și Social European, acest aviz fiind publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 31.03.2009.

²⁷ Jean Pradel, Geert Corstens, Gert Vermeulen, *Droit pénal européen*, 7ème Edition, Dalloz, Paris, 2009, p. 677

²⁸ M. Delmas Marty, *Union Europeen et droit penal*, Cah.de droit europeen, 1997, p. 607-653.

Efectul pozitiv al dreptului comunitar asupra dreptului penal este legat de apropierea legislațiilor și de punerea în aplicare a politicilor sau acțiunilor comune, cum ar fi, spre exemplu, în cadrul politicii agricole și din domeniul pescuitului. Efectul pozitiv se manifestă sub forma măsurilor luate în domeniul dreptului penal de către statele membre în executarea obligațiilor derivând din dreptul comunitar.

Efectul pozitiv se diferențiază de cel negativ prin aceea că nu privește înlăturarea unui impediment pentru realizarea dreptului comunitar sau despre interzicerea introducerii unui nou astfel de impediment, ci despre luarea unor măsuri active pentru realizarea acestui drept

Efectul pozitiv are la dispoziție trei metode pentru concretizare²⁹: metoda națională (o încălcare a dreptului comunitar primar este sancționată ca încălcare a unei prevederi naționale)³⁰; metoda mixtă (prin impunerea statelor membre a obligației de a incrimina anumite comportamente prin care se încalcă prevederile dreptului comunitar)³¹; metoda comunitară (sancțiunile sunt stabilite și impuse de organisme comunitare).

3. Influența dreptului comunitar asupra dreptului penal român

Cele ce au precedat au avut rolul de a ilustra realitățile existente în prezent în domeniul afirmării și acceptării unui „drept penal european.” Deși par frământări îndepărtate pentru dreptul penal român, acesta se va confrunta și el cu acestea din postura de drept național al unui stat membru al Uniunii Europene, așa cum este România din 2007.

În acest fel, deși am arătat că doctrina românească respinge o astfel de posibilitate, influențarea dreptului penal românesc de către dreptul comunitar este deja o realitate.

Influența este una expresă, prin aceea că au fost create unele acte normative noi care să transpună prevederile comunitare în dreptul intern, sau au fost doar modificate unele dintre reglementările existente, în același scop. Intervențiile legiitorului sunt însoțite cel mai adesea de indicarea expresă a instrumentului juridic ce a ocazionat respectivele activități.

În opinia noastră, unul dintre actele normative interne care trădează cel mai clar influențele dreptului comunitar asupra dreptului penal național este Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 121 din 28 decembrie 2006, privind regimul juridic al precursorilor de droguri³². Aceasta, așa cum se prevede în dispozițiile sale finale, asigură aplicarea în dreptul intern a Regulamentului 273/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 privind precursorii de droguri³³, a Regulamentului 111/2005³⁴ al Consiliului din 22 decembrie 2004 privind supravegherea comerțului cu precursori de droguri între Comunitate și statele terțe, și a Regulamentului 1.277/2005 al Comisiei din 27 iulie 2005 privind aplicarea Regulamentului 273/2004³⁵. În forma de la publicare a O.U.G. nr. 121/2006, art. 22 avea următoarea formulare: „(1) Punerea pe piață, importul, exportul, producerea, fabricarea, oferirea, furnizarea, vânzarea, transportul, livrarea cu

²⁹ Jean Pradel, Geert Corstens, Gert Vermeulen, *op. cit.*, p. 630.

³⁰ În ceea ce privește dreptul comunitar primar, se poate proceda la sancționarea unei încălcări a unei prevederi din cadrul acestuia, ca formă de integrare directă. Dreptul derivat poate fi aplicat tacit (urmărirea încălcării unei prevederi din cadrul său ca un delict de drept comun – ex. fraudă comunitară este urmărită ca reprezentând o infracțiune de fals în înscrisuri) sau expres (prevederea națională precizează că încălcarea dispozițiilor instrumentului juridic comunitar la care face trimitere expresă constituie infracțiune și se pedepsește)

³¹ Ex. art. 27 din Statutul Curții de Justiție prevede că fiecare stat membru trebuie să privească faptele de încălcare a jurământului de către martor sau expert ca pe un delict corespondent comis în fața instanțelor naționale.

³² Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 1093 din 28 decembrie 2006. În forma modificată prin Legea nr. 187 din 13 iunie 2007.

³³ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L47 din 18 februarie 2004.

³⁴ publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L22 din 26 ianuarie 2005

³⁵ publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 202 din 3 august 2005

orice titlu, trimiterea, plasarea pe piață, procurarea, cumpărarea, sinteza, extracția, experimentarea, activitățile intermediare, astfel cum sunt acestea definite în art. 2 lit. e) din **Regulamentul 111/2005**, cumpărarea sau deținerea de substanțe clasificate, echipamente ori materiale, fără drept, constituie infracțiune și se pedepsesc cu închisoare de la 1 an la 5 ani.

De asemenea, alineatul 2 al aceluiași articol prevedea: „Constituie infracțiune și comercializarea de substanțe clasificate către operatori economici ori persoane fizice neautorizate sau neînregistrate, în conformitate cu art. 6-8 din **Regulamentul 111/2005**, pentru activitatea cu astfel de substanțe și se sancționează cu pedeapsa prevăzută la alin. (1)”.

După cum se observă, tehnica aleasă a fost aceea de a crea norme de incriminare incomplete, iar pentru complinirea lor se făcea trimitere expresă la componente regăsite în afara actului normativ (externă) și chiar în afara sistemului de drept românesc. În urma modificării operate prin Legea nr. 187/2007³⁶, trimiterea expresă nu se mai regăsește, dar este doar o modificare a formei articolului, deoarece în temeiul art. 1 alin. 4 din O.U.G. nr. 121/2006, termenii și expresiile utilizate în cadrul său au înțelesurile din actele comunitare pe care le transpune. În acest fel, atâta vreme cât exprimarea „activitățile intermediare” a fost menținută pentru a indica unele dintre modalitățile normative ale elementului material al infracțiunii din art. 22 alin. 1 din O.U.G. nr. 121/2006, aceasta are tot înțelesul indicat în art. 2 lit. e) din Regulamentul nr. 111/2005³⁷.

Modificările au fost operate nu pentru a schimba mecanismul de definire a unor termeni, ci pentru a disimula legătura extrem de strânsă dintre reglementarea internă și actele comunitare pe care le transpune. Este o noutate pentru legislația noastră penală apelarea la trimiteri exprese la elemente de complinire care se regăsesc în documente comunitare, dar este foarte posibil ca tehnica să mai fie utilizată și în alte cazuri asemănătoare.

Acesta este doar un exemplu referitor la efectul pozitiv expres al dreptului comunitar asupra dreptului penal românesc.

Unele influențe în același sens s-au produs deja și în mod indirect, fără ca norma internă de drept penal să fie modificată.

Exemplificăm prin referire art. 302 din Codul penal al României care incriminează fapta de „Nerespectare a dispozițiilor privind operații de import sau export”. Textul fixează sub această denumire efectuarea fără autorizație a oricăror acte sau fapte care, potrivit dispozițiilor legale, sunt considerate operațiuni de import, export sau tranzit. În mod concret, însă, elementele constitutive ale acestei infracțiuni nu vor mai fi stabilite de reglementări interne, ci de instrumente juridice emise de instituțiile Uniunii Europene. Afirmăm aceasta în condițiile în care a fost adoptată H.G. nr. 1900/2006 pentru abrogarea unor acte normative din domeniul comerțului exterior³⁸ care a scos

---

³⁶ În formularea actuală, art. 22 alin. (1) prevede: „Punerea pe piață a substanțelor clasificate, importul, exportul și activitățile intermediare acestora, precum și deținerea de substanțe clasificate fără autorizația prevăzută la art. 5 alin. (1), respectiv fără înregistrarea prevăzută la art. 7 alin. (1) și (4), constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 5 ani. Alin. (3) al art. 22 – corespondentul alin. 2 din forma de la publicare, prevede „Constituie infracțiune și comercializarea de substanțe clasificate către operatori economici ori persoane fizice neautorizate potrivit art. 5 alin. (1) sau, după caz, neînregistrate potrivit art. 7 alin. (1) și (4) pentru activitatea cu astfel de substanțe și se sancționează cu pedeapsa prevăzută la alin. (1)”.

³⁷ Art. 2 lit. (e) din Regulamentul nr. 111/2005 prevede că „activități intermediare” reprezintă orice activitate de organizare a achiziției și a vânzării sau a furnizării substanțelor clasificate, exercitată de o persoană fizică sau juridică ce urmărește să obțină un acord între două părți sau care acționează în numele a cel puțin uneia dintre aceste părți fără să intre în posesia acestor substanțe sau să preia controlul executării tranzacției respective; această definiție include, de asemenea, orice activitate exercitată de o persoană fizică sau juridică stabilită în Comunitate, care implică achiziția și vânzarea sau furnizarea substanțelor clasificate fără ca acestea să intre pe teritoriul vamal al Comunității.

³⁸ Publicată în M.Of. nr. 1.053 din 29 decembrie 2006.

din vigoare în mod expres reglementările interne referitoare la comerțul exterior³⁹, urmând ca, în temeiul prevederilor art. 108 din Constituția României, al art. 69 din Acordul european instituind o asociere între România, pe de o parte, și Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 1 februarie 1993 și al art. 2 din Legea nr. 157/2005⁴⁰, să se aplice instrumentele comunitare din domeniul comerțului exterior.

Un alt exemplu, are în vedere art. 302² din Codul penal, care, în variantă de bază, incriminează efectuarea oricăror operațiuni de import de deșeuri ori reziduuri de orice natură sau de alte mărfuri periculoase pentru sănătatea populației și pentru mediul înconjurător, precum și introducerea în orice mod sau tranzitarea acestora pe teritoriul țării, fără respectarea dispozițiilor legale. În cazul acestui text, însă, expresia „fără respectarea dispozițiilor legale” trebuie raportată deopotrivă la reglementările interne și la instrumentele juridice internaționale. Aceasta deoarece, în domeniul de interes activează, pe de o parte O.U.G. nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor⁴¹ și O.U.G. nr. 16/2001 privind gestionarea deșeurilor industriale reciclabile⁴², dar și în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului⁴³, iar pe de cealaltă parte, H.G. nr. 788/2007 privind stabilirea unor măsuri pentru aplicarea Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului (CE) nr. 1.013/2006 privind transferul de deșeuri⁴⁴. Există astfel un regim mixt în domeniul deșeurilor, un regim care este stabilit de reglementările interne citate, dar și de regulamentul⁴⁵ indicat și de Convenția de la Basel⁴⁶. În acest fel, fără ca norma de incriminare din art. 302² Cod penal român să fi fost modificată, elementele constitutive ale infracțiunii definite, cu privire specială asupra cerinței „fără respectarea dispozițiilor legale”, au fost caracterizate indirect în mod diferit, chiar prin raportare la elemente de drept comunitar. Este din nou o situație cu care dreptul penal român probabil că se va mai confrunța, mai ales în domeniile Pilonului I comunitar și, în mod deosebit, în

³⁹ Actele normative abrogate sunt: a) Hotărârea Guvernului nr. 764/1991 privind unele măsuri în legătură cu respectarea regimului licențelor de export și import (M.Of. nr. 232 din 19 noiembrie 1991); b) Hotărârea Guvernului nr. 228/1992 privind protejarea producătorilor naționali și a pieței interne de competiția nelegală rezultată din importul unor produse la preț de dumping sau subvenționat, precum și de exportul la prețuri sub nivelul celor practicate pe piața internă (M.Of. nr. 133 din 17 iunie 1992); c) Hotărârea Guvernului nr. 1.526/2003 privind regimul general de export și de import (M.Of. nr. 937 din 24 decembrie 2003); d) Hotărârea Guvernului nr. 1.527/2003 privind regulile și procedurile în materie de licențe de export și import (M.Of. nr. 936 din 24 decembrie 2003).

⁴⁰ Pentru ratificarea Tratatului dintre Regatul Belgiei, Republica Cehă, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Marele Ducat al Luxemburgului, Republica Ungară, Republica Malta, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) și Republica Bulgaria și România privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană, semnat de România la Luxemburg la 25 aprilie 2005 (M.Of. nr. 465 din 1 iunie 2005).

⁴¹ Publicată în M.Of. nr. 283 din 22 iunie 2000 și modificată cel mai recent prin Legea nr. 27/2007.

⁴² Republicată în M.Of. nr. 104 din 7 februarie 2002 și modificată cel mai recent prin Legea nr. 27/2007.

⁴³ Publicată în M.Of. nr. 1196/2005, rectificată în M.Of. nr. 88/2006 și aprobată cu modificări prin Legea nr. 265/2006, publicată în M.Of. nr. 586/2006. În art. 98 alin. (3) pct. 3 definește ca infracțiune: descărcarea apelor uzate și a deșeurilor de pe nave sau platforme plutitoare direct în apele naturale sau provocarea, cu știință, de poluare prin evacuarea sau scufundarea în apele naturale, direct sau de pe nave ori platforme plutitoare, a unor substanțe sau deșeuri periculoase.

⁴⁴ Publicată în M.Of. nr. 522 din 2 august 2007.

⁴⁵ Regulamentul a fost publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 190 din 12 iulie 2006.

⁴⁶ În temeiul art. 1 alin. (2) din H.G. nr. 788/2007, Regulamentul se completează cu prevederile Convenției de la Basel privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora, întocmită la 20-22 martie 1989, la care România a aderat prin Legea nr. 6/1991 (M.Of. nr. 18 din 26 ianuarie 1991), cu modificările ulterioare (Convenția de la Basel), și cu cele ale amendamentelor la Convenția de la Basel, acceptate de România prin Legea nr. 265/2002 (M.Of. nr. 352 din 27 mai 2002).

aria *politicilor comune* în realizarea cărora competențele naționale au fost transferate către comunitate⁴⁷, fără a le neglija, însă, pe cele de coordonare (în privința cărora acest transfer nu a fost operat). Aceasta deoarece, în temeiul Deciziei CJCE af. C 176/03 13 septembrie 2005, dispozițiile de drept penal necesare pentru implementarea efectivă a legislației comunitare intră în sfera de competență a Comunităților pe baza Tratatului de constituire a Comunităților Europene.

În aceste condiții, nu putem să nu observăm relația dintre dreptul comunitar și dreptul penal național reprezintă un domeniu plin de incertitudini și de inconsecvențe, în cadrul căruia se caută echilibru între valori ce constituie uneori poli antagonici: integrare și menținere a prerogativelor atașate suveranității; negarea competențelor explicite și tolerarea celor indirecte; respingerea instrumentelor juridice cu aplicabilitate directă, dar acceptarea competenței autorităților jurisdicționale europene. Cu toate acestea, integrarea României în structura europeană creează premisele unei influențări din ce în ce mai pregnantă a dreptului penal național prin instrumentele juridice comunitare, mai ales în condițiile în care va fi adoptat proiectul de Lege privind formularea de către România a unei declarații în baza articolului 35 alin. 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană⁴⁸ prin care țara noastră recunoaște jurisdicția Curții de Justiție a Comunităților Europene și poate adresa întrebări preliminare cu privire chiar la actele prevăzute la art. 35, alin. (1) din Tratatul UE.

Concluzii

Se poate constata că în prezent dreptul penal este un domeniu în care pătrund din ce în ce mai multe elemente de drept comunitar, fiind create chiar principii noi care să susțină ideea de construire a unui spațiu judiciar european, așa cum este „principiul teritorialității europene”. Dreptul penal român nu este o excepție de la această realitate, iar studiul de față a oferit unele exemple care susțin afirmația noastră, dovedindu-se chiar și existența unei influențe indirecte ale unor instrumente juridice comunitare care completează elementul material al infracțiunilor reglementate în legislația românească.

---

⁴⁷ N. Diaconu, *Dreptul Uniunii Europene*, Editura Lumina Lex, București., 2008, p. 302.

⁴⁸ Sursa <http://www.just.ro/>. Cu privire la această propunere legislativă, Președintele României a semnat la 25 mai 2009 decretul privind supunerea sa spre adoptare Parlamentului României (www.presidency.ro).